

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 24.01.1991, sp. zn. 1 Tzf 5/90, ECLI:CZ:NS:1991:1.TZF.5.1990.1

Číslo: 51/1991

Právní věta: Při dokazování pomocí mikrostop se nemůže znalec, event. osoba, která podává odborné vyjádření, omezit v případech zjištěné druhové shodnosti mikrostop na pouhé konstatování její existence. V posudku nebo vyjádření musí být podrobně rozvedeno, o jaké mikrostopy jde, jaký je jejich charakter, četnost výskytu, případné zvláštnosti apod., aby soud mohl na základě těchto údajů náležitě zhodnotit význam mikrostop z hlediska dokazované skutečnosti a posoudit, jaké závěry umožňují. Případy druhové shodnosti jsou totiž velice různorodé a důkazní možnosti mikrostop mohou být na jedné straně minimální při zajištění mikrostop naprosto běžných látek, zatímco jindy mohou vést až k téměř individuální identifikaci u specifických, ojediněle se vyskytujících materiálů nebo u většího souboru mikrostop.

Soud: Nejvyšší soud ČSFR

Datum rozhodnutí: 24.01.1991

Spisová značka: 1 Tzf 5/90

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dokazování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 89 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 51

Při dokazování pomocí mikrostop se nemůže znalec, event. osoba, která podává odborné vyjádření, omezit v případech zjištěné druhové shodnosti mikrostop na pouhé konstatování její existence. V posudku nebo vyjádření musí být podrobně rozvedeno, o jaké mikrostopy jde, jaký je jejich charakter, četnost výskytu, případné zvláštnosti apod., aby soud mohl na základě těchto údajů náležitě zhodnotit význam mikrostop z hlediska dokazované skutečnosti a posoudit, jaké závěry umožňují.

Případy druhové shodnosti jsou totiž velice různorodé a důkazní možnosti mikrostop mohou být na jedné straně minimální při zajištění mikrostop naprosto běžných látek, zatímco jindy mohou vést až k téměř individuální identifikaci u specifických, ojediněle se vyskytujících materiálů nebo u většího souboru mikrostop.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR z 24. 1. 1991 sp. zn. [1 Tzf 5/90](#))

Na základě stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSFR ve prospěch obviněného V. N., Nejvyšší soud ČSFR zrušil částečně rozsudky Nejvyššího soudu ČR a krajského soudu v Ostravě v oddělitelných výrocích a věc vrátil krajskému soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 12. 1988 sp. zn. 3 T 7/87 byl obviněný V. N. uznán mj. vinným, že dne 11. 8. 1985 v Dětrichově nad Bystřicí, okres Bruntál, se záměrem odcizit peněžní hotovost, vnikl po rozbití skleněné výplně okna do budovy poštovního úřadu a krumpáčem nalezeným na místě prolomil dveře spojovací chodby, urazil visací zámek ochranné mříže, vypáčil zámek dveří třídirny a pokusil se násilím otevřít trezor, ve kterém bylo uloženo 67 300,84 Kčs, a když se mu to nepodařilo, odcizil z desky pracovního stolu částku 30,- Kčs a kapesní kalkulátor v hodnotě nejméně 700,- Kčs ke škodě Severomoravského ředitelství spojů Ostrava a další kalkulátor v hodnotě nejméně 500,- Kčs ke škodě V. S. a na zařízení způsobil škodu ve výši 598,50 Kčs.

Toto jednání obviněného bylo krajským soudem posouzeno jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dílem dokonáný, dílem nedokonáný podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák. a § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák.

Za tento trestný čin a další trestné činy mu byl podle § 132 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti let se zařazením pro jeho výkon do první nápravně výchovné skupiny, dále peněžité trest ve výši 18 000,- Kčs s náhradním trestem odnětí svobody v trvání pěti měsíců a konečně trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání spojeného s hmotnou odpovědností na dobu tři a půl roku. Soud rovněž zavázal obviněného k náhradě škody ve výši 500,- Kčs poškozené V. S. a poškozenou organizaci Domácí potřeby Olomouc odkázal s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti uvedenému rozsudku krajského soudu v Ostravě podal odvolání obviněný, jakož i poškozená organizace Domácí potřeby Olomouc. Nejvyšší soud České republiky rozhodl o podaných odvoláních rozsudkem ze dne 11. 4. 1989 sp. zn. 7 To 12/89 tak, že odvolání poškozené organizace podle § 256 tr. ř. zamítl a k odvolání obviněného V. N. zrušil částečně napadený rozsudek a sám znovu rozhodl o celkové vině a trestu, přičemž výrok v rozsudku krajského soudu v Ostravě o vině obviněného trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dílem dokonáným, dílem nedokonáným podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c), § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák. spočívající ve výše popsáném útoku na poštu v Dětrichově nad Bystřicí ponechal nedotčen.

Proti rozsudku Nejvyššího soudu České republiky podal generální prokurátor České a Slovenské Federativní Republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného V. N., a to právě, pokud jde o část, jíž byl ponechán beze změny výrok v rozsudku krajského soudu v Ostravě o vině obviněného trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dílem dokonáným, dílem nedokonáným podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c), § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák.

Ve stížnosti se uvádí, že z důkazů zajištěných na místě vloupání do poštovního úřadu v Dětrichově nad Bystřicí, jakož i následných znaleckých posudků z oboru kriminalistické techniky lze mít za to, že obviněný V. N. je pachatelem vloupání. Shromážděné důkazy však v žádném případě nepostačují pro závěr, že obviněný měl v úmyslu násilím otevřít trezor pošty.

Stopy násilí na trezoru jsou málo výrazné, z odborného vyjádření KS SNB v Ostravě vyplývá, že plechová krytka zámku trezoru je mírně deformovaná, přičemž nelze určit, zda byla deformace způsobena klíčem k zámku nebo jiným nástrojem. Zámkové mechanismy trezoru jsou bez závad, škrábance na povrchu nebyly způsobitelné k identifikaci a šlo o škrábance, které podle odborného vyjádření zřejmě nepřesahují běžné poškrábání desky dveří při normálním užívání. Žádným objektivním důkazem nebylo tedy prokázáno, že by obviněný chtěl násilím vniknout do trezoru a zejména také to, zda nástroj, jehož při vloupání použil - běžný krumpáč - byl vůbec způsobilý k otevření trezoru. Tento důkaz byl nezbytný pro posouzení stupně nebezpečnosti činu obviněného z hlediska podmínek § 88 tr. zák., neboť důvodem pro použití vyšší trestní sazby byla v posuzovaném případě výše tržby uložené v trezoru. Bylo třeba proto zkoumat, zda šlo ze strany obviněného o pokus způsobilý, a to nejen z hlediska použitého nástroje, ale také s přihlédnutím ke schopnostem obviněného, který byl v době činu značně ovlivněn alkoholem. Teprve na základě všech těchto důkazů bude možno objektivně rozhodnout, zda použití přísnější právní kvalifikace činu obviněného odpovídá zákonu.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud České republiky nechal zmíněné nedostatky v rozsudku krajského soudu bez povšimnutí, nutno mít za to, že porušil zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. Generální prokurátor České a Slovenské Federativní Republiky proto ve stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky vyslovil v uvedeném směru porušení zákona v neprospěch obviněného V. N., zrušil vadné části rozsudků obou stupňů a věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Dosud provedenými důkazy bylo zjištěno, že obviněný V. N. se v inkriminovaný den tj. 11. 8. 1985, v ranních hodinách v Dětrichově nad Bystřicí skutečně pohyboval (svědkyně Ř. a S.); tuto okolnost ani sám obviněný nepopírá a vysvětluje ji tím, že se do Dětrichova dostal v důsledku podnapilosti při hledání hub. Svědkyně Ř., která viděla nějakého muže přímo u budovy pošty, nebyla však již schopna určit jeho totožnost.

Pokud jde o důkazy zajištěné na místě činu, žádný z nich není způsobilý k individuální identifikaci pachatele. Podle odborného vyjádření byly zajištěny krevní stopy, které vykazují krevní skupinovou vlastnost „A“, přičemž stejnou krevní skupinu („A“) má i obviněný V. N. Prostřednictvím znaleckého posudku z oboru kriminalistické techniky bylo zjištěno, že mezi mikrostopami z místa činu jsou dva druhy modrých chemických textilních vláken, jež jsou druhově shodná s vlákny, z nichž je zhotoven svetr obviněného, který měl mít na sobě v den činu. Podle téhož posudku byly v mikrostopách ze svetr obviněného zjištěny drobné střípinky skla, z nichž nejméně jedna je druhově shodná se vzorkem skla z rozbitého okna pošty v Dětrichovicích nad Bystřicí, jímž pachatel vnikl do budovy. Ve všech třech případech jde tedy o důkazy umožňující pouze druhovou identifikaci a na jejich základě není proto možno bez dalšího přijmout závěr, že vylučují mimo jakoukoli pochybnost možnost spáchání činu jinou osobou než právě obviněným V. N. Potud se závěry Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky rozcházejí nejen se závěry soudů, ale i s názorem vysloveným ve stížnosti pro porušení zákona.

Soudy obou stupňů přecenily důkazní možnosti mikrostop zajištěných na místě činu, jestliže dospěly bez jejich důkladného zkoumání ihned k názoru, že spolu s dalšími nepřímými důkazy tvoří uzavřený logický kruh jednoznačně usvědčující obviněného ze spáchání daného trestného činu. Samotná existence těchto mikrostop takový závěr zatím neumožňuje, dovoluje ho pouze předpokládat jako pravděpodobný.

Povinností soudu bylo tento předpoklad všestranně ověřit, a to právě z pomoci dalšího zkoumání zajištěných mikrostop.

Při dokazování pomocí mikrostop se nemůže znalec, event. osoba, která podává odborné vyjádření, omezit v případech zjištění druhové shodnosti na pouhé její konstatování. V posudku nebo vyjádření musí být podrobně rozvedeno, o jaké mikrostopy jde, jaký je jejich charakter, četnost výskytu, případné zvláštnosti apod., aby soud mohl na základě těchto údajů náležitě zhodnotit význam mikrostop z hlediska dokazované skutečnosti a posoudit, jaké závěry umožňují.

Případy druhové shodnosti jsou totiž velice různorodé a důkazní možnosti mikrostop mohou být na jedné straně minimální při zajištění mikrostop naprosto běžných látek, zatímco jindy mohou vést až k téměř individuální identifikaci u specifických, ojediněle se vyskytujících materiálů nebo u většího souboru mikrostop.

V posuzovaném případě nebyly zmíněné zvláštnosti dokazování pomocí mikrostop dostatečně respektovány.

Pokud jde o krevní stopy, bylo třeba zjistit alespoň rozšířenost dané krevní skupiny, jestliže již nebylo možno dále zpřesnit údaje získané expertizou.

Obdobně bylo nutno postupovat u zbývajících mikrostop. Byla-li zjištěna druhová shodnost textilních vláken z místa činu s vlákny, z nichž je zhotoven svetr obviněného, bylo třeba se zabývat otázkou, zda jde o materiál běžný nebo naopak vyskytující se na našem trhu spíše výjimečně či zda nejde dokonce o nějaký materiál zcela atypický. Stejnou pozornost měl soud věnovat střepinkám ze svetrů obviněného druhově shodným se sklem z rozbitého okna pošty. Znalec se neměl omezit na fyzikální zkoumání pouze jedné střepinky, ale - pokud to ovšem bylo technicky možné - určit, zda druhovou shodnost vykazuje celý nalezený soubor střepinek, dále vysvětlit podrobně, o jaký druh skla jde a jak často a k jakým účelům je v běžné praxi zpravidla používán. Takový postup byl namísto tím spíše, že znalec v hlavním líčení uvedl, že může jít o jakýkoli druh skla, např. ze sklenice nebo povrchové části zrcadla, čímž důkazní význam těchto mikrostop ještě zeslabil.

Potřebné poznatky ohledně zajištěných mikrostop měl soud opatřit podrobným výsledkem příslušných pracovníků KS SNB Ostrava a podle okolností doplněním znaleckého posudku, neboť mikrostopy z místa činu byly podle tohoto posudku založeny pro případ další potřeby. Teprve po takto doplněném dokazování bylo možno odpovědně a komplexně zvážit důkazní hodnotu souboru mikrostop a s přihlédnutím k ostatním důkazům učinit potřebné skutkové závěry.

Pokud jde o právní kvalifikaci skutku, je podle názoru Nejvyššího soudu České a slovenské Federativní Republiky nutno posuzovat jednání pachatele jako celek a nelze proto samostatně hodnotit jeho jednotlivé dílčí akty (vniknutí na poštu, zmocnění se peněz a kalkulaček, snaha otevřít trezor). Rozhodující je, zda pachatel vnikl do budovy pošty se záměrem zmocnit se všech peněz, jež tam najde, a zda byl alespoň srozuměn s tím, že může již o částku představující značnou škodu ve smyslu odpovídající okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Takové jednání by pak naplňovalo formální znaky pokusu trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák. ve znění platném a účinném v době původního rozhodování.

Popsanými pochybeními při skutkových zjištěních porušil krajský soud v Ostravě zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Tyto nedostatky neodstranil v odvolacím řízení ani nejvyšší soud České republiky a porušil tak zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky proto ke stížnosti pro porušení zákona

vyslovil, že rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky a v řízení, jež mu předcházelo, byl v rozsahu výše uvedeném porušen zákon, vadné části rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a přikázal krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V novém řízení bude krajský soud povinen řídit se pokyny Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky a bude vázán právními názory v tomto rozhodnutí vyslovenými s přihlédnutím ke skutečnosti, že v mezidobí došlo ke změnám v čs. právním řádu.